



עזרא

ההנהלה הארצית

מחלקת הדרכה

קודש וחול

מערך פעילות לחודש נושא

הנחיה ועריכה:

שאול דה מלאך

כתיבה:

נחמה מרזל

עיצוב גרפי ואיור:

רחל פרידמן

עריכה לשונית:

אפרת ליבר



בהוצאת:

עזרא - תנועת הנוער התורני הלאומי בארץ ישראל

מחלקת הדרכה

רח' בית הדפוס 11, ירושלים

טלפון: 02-5371640 | פקס: 02-5372639

hanhala@ezra.org.il | <http://www.ezra.org.il>

© כל הזכויות שמורות, ירושלים, תשע"ג

יש לשים לב כי חלקים מחוברת זו טעונים גניזה



תוכן

7	ראציונל
27	קודש חול
9	קודש וחול (א')
15	קודש וחול (ב)
21	קודש וחול (ג')

קודש

וחול

המהלך מורכב משלושה חלקים:
א. ההנחה המוכרת בקרב הנוער
בציבור הדתי-לאומי היא שהתורה
היא ספר חוקים, לרוב גם
מעיקים. אמנם תמיד אומרים
ל"דוס" המתבגר שהיא אמורה
להנחות כל רגע בחייו - אבל
בתכליס הוא רואה את הקודש
כתוספת לחיי היומיום שלו.

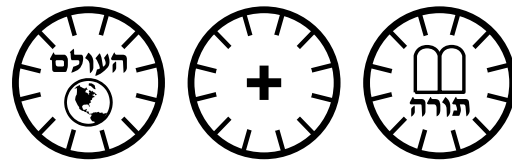
אנחנו ננסה להפריך את התפיסה
השגויה הזאת ולהשריש את
ההבנה שהקודש הוא מקור העולם,
הבסיס לו. הקודש מוביל מגמה על
פיה נוצרות נורמות בעולם. כל
עניינו של העולם הוא התגלותה
של התורה בו.

ב. העולם מורכב מהרבה ממדים,
ורק ע"י הכרתם ניתן לתפוס אותו
בצורה שלמה.

ג. אבות האומה גילו את האידיאל
של כל עם ישראל - אחדות הקודש
והחול. שכל החיים יהיו מוארים
מתוך קודש.

בדורנו מתחיל הכישרון. מתחילים
ניצוצות של השאיפה הגדולה הזו.
אין זה מפגש עם החול בדיעבד
(כדי להצליח להתפרנס) אלא
מלכתחילה.

דבר זה מחייב אותנו לחיות כך, הן
ברמה הלאומית והן ברמה
הפרטית, ואינו מניח לנו להישאר
בבינוניות.



ראציונל

א. היסטוריה של הנושא על קצה המזלג

באופן אמיתי, קודש וחול הוא הנושא הכי מרכזי של כל התורה כולה. אך כשם שהוא הכי מרכזי, כך הוא הכי עמוק ופנימי, וממילא נסתר. לכן ניתן לראות איך כל התורה כולה למעשה דנה ומבררת נושא זה שלב אחרי שלב, שיכבה אחרי שיכבה, אך בפועל, מי שהעלה את הנושא לסדר היום ודיבר עליו באופן מפורש וגלוי, הוא בעיקר הרב קוק, כמסתמך על משנתם של האר"י, הגאון מוילנא, ורי צדוק הכהן מלובלין.

הרב קוק, רואה בנושא הקודש והחול את ליבת התורה, וממילא את הנושא הכי מרכזי אזור הולך להתברר ולהתקדם במציאות, וממילא, רואה בו את עיקר התפקיד של עם ישראל אשר שב לארצו ומקים בו מדינה.

הקמת המדינה היא למעשה חזרה אל חיי החול, אל חיי המעשה, אל עולם הזה. העיקרון המנחה הזה, שאי אפשר להשאר רק בעולם הרוח ולהתנזר מעולם הזה, ומאידך לא ניתן לפעול בעולם הזה ללא מניע, ללא חוט רוחני המקשר אותך ואת כל מעשייך לעולמות עליונים, הוא ליבת הרעיון. הרב קוק אף כותב לבנו לפני כמאה שנה, שניתן לראות בבירור כי השנה הקודש והחול קרובים יותר מאשר היו בשנה שעברה, זהו תהליך מציאותי, היסטורי שקורה ומתקדם יום יום שעה שעה, ומושפע באופן ישיר מהמעשים שלנו, מהמחשבות שלנו, אך גם מכוחות עולמיים ההולכים פועלים ומתגלים.

ב. הרעיון המרכזי שחשוב שיעבור

הבסיס לכל רעיון זה, הוא שיש קשר ודו שיח בין התורה לעולם, התורה רוצה להקשיב לעולם, לשמוע מה יש לו לומר. היחסים בין התורה לעולם, בין הקודש לחול, בין הרב למציאות, הם אינם יחסים של חוסר כבוד, או יחסים של מורה ותלמיד בהם התורה היא המורה ואילו העולם הוא התלמיד, אלא יחסים של שני בני זוג שאחד מוביל את השני, והשני נותן לראשון מה שאין בו.

רעיון זה, והתביעה שלנו כחניכי התנועה לחיות לפי עיקרון זה ביום יום, הוא רעיון שאם חניכי התנועה יפנימו אותו יכירו אותו ויפעלו לפיו, תיווצר מהפכה בעוד עשרים שנה. אם תרצו, אין זו אגדה!



ג. הדעות העיקריות שכדאי להעלות ביחס לנושא

- הרב קוק – יש קדושה בטבע
- איך בפועל מחברים קודש וחול?
- אם היחסים בין קודש וחול הם יחסי שותפות, מהי עדיפות הקודש על פני החול?
- מה טוענים החרדים ביחס לכך?
- מה ההשלכות מכך שאנו נמצאים בתקופה של גאולה?
- החתם סופר – בארץ ישראל גם עבודת האדמה היא מצווה! (= קודש)
- האם העולם התקדם, השתנה? במה?
- מה ההשלכות המעשיות של הרעיון הזה?
- האם זה לא רעיון מסוכן? למי? איך נזהרים מכך?
- מה עושים עם רעיונות נכונים אבל מסוכנים?



קודש וחול (א')

מטרת הפעולה

החניכים יבינו שהקודש הוא מקור העולם, הבסיס והמהות שלו (על כל המשתמע מכך) התורה איננה ספר חוקים חיצוני. לכן, ככל שנהיה מחוברים אליה יותר - נהיה קיימים יותר.

שימו לב: אנחנו מתמקדים בכך שהקודש הוא המקור ושצריך לחיות חיים כמה שיותר מחוברים למקור הזה - עדיין איננו מעלים את סוגיית "אז מה עם הכדורגל", כלומר: מה מקומו של החול. אם השאלה עולה - וזה הגיוני - חשוב להשאיר אותה עם מתח של 'המשך יבוא'.

מבנה הפעולה

1. הצפת הקשר בין התורה לחיים
2. הבנת הסיבות לכך
3. חשיפת הקשר העמוק שבין התורה לחיים

מהלך הפעולה

1. הצפת הקשר בין התורה לחיים

תולים על קיר שלט גדול שעליו כתוב: "תורה בשבילי זה כמו..." (נספח 1), ועל הרצפה מפזרים את המשפטים שלהלן (נספח 2). כל חניך מקבל נייר קרפ. החניכים מסתובבים בין המשפטים וכמידת הסכמתם עם המשפט הם מניחים או תולים גזיר מנייר הקרפ. (מסכימים מאד - גזיר ארוך, מסכימים מעט - קצר). המשפטים: תורה בשבילי זה כמו...


חמצן- אי אפשר בלעדיה.
מחשבון- נותנת לי כלים לפתור בעיות.
מסלול מעגלי- לא מגיעים איתה לשום מקום.
חלום- לא קשורה למציאות.
תקנון בית ספר- יותר אסור ממותר.

טיפוס על הר- קשה לבצע אבל הנוף בסוף שווה הכל.
למצוא נפט- קדיחה אחת גדולה.
הוראות יצרן- מסבירה לי איך להפעיל תי'עולם.

ההפעלה הזאת עוזרת לנו לקבל מושג באיזה מצב נמצאים היושבים בחדר, ומשקפת גם לחניכים עצמם לאן הלך הרוח שלהם נוסה. בשלב זה עדיין לא מקיימים דיון.

מחלקים את החג"ס לקבוצות של חמש ומבקשים מכל קבוצה לכתוב את סדר היום שלהם (אפשר לעשות את זה גם כיחידים). לאחר מכן מבקשים מהם לכתוב סדר יום כללי של מישהו בגילם. לאחר שכל קבוצה כתבה לוי"ז כלשהו, מבקשים מהם לסמן במדגיש את הפעולות שייחודיות להם כ"דתיים"- איזו פעולה נער בצופים לא היה עושה בסדר היום שלו?

דיון:

מה ההבדל בין היום שלך ליום של בן גילך החילוני? 



- Ⓒ מדוע זה כך?
- Ⓒ האם ההבדל הוא בתוספת דברים רוחניים?
- Ⓒ או באיך שאני עושה כל דבר?
- Ⓒ האם אני חי חיים באיכות אחרת כי אני מאמין, או שיש לי תוספות קטנות ביום שלי?

2. הבנת הסיבות לכך

מקריאים את החצי הראשון של הקטע של הדתלי"ש שחזר בתשובה - עד כמה אתם מזדהים איתו? אם החבריה דוסיים וכל מהותם (לפחות כלפי חוץ) היא שהתורה היא תורת חיים וכו' וכו' - שואלים את אותן שאלות על החברה הדתית: עד כמה החברה הדתית לאומית בכללה חיה כך? החברה שלנו היא במהותה חיה חיים חילוניים בתוספת תשלום מיסים. אדם חילוני מסתכל על החבר הדתי שלו כך: הם מבליים ביחד את שעות הפנאי, הם חולמים על אותם דברים: מכונית גדולה ובית גדול. שניהם רוצים לזכות בלוטו כי שניהם מאמינים שכסף יעשה אותם מאושרים. יש הרבה אנשים שעושים מצוות הרבה יותר טוב ממני אבל תפיסתם את המציאות היא חילונית, ובשורה התחתונה אין הרבה הבדל בינם לבין החברה החילונית, מלבד תשלום המיסים: שלוש תפילות ביום, שמירת שבת, הנחת תפילין וכדומה... אז מה החילוני אומר? תודה רבה, לא רוצה חיים כאלו, מה אני צריך את זה?! אני אחיה בלי לשלם מיסים. אם אין לנו שום איכות חיים אחרת, במה אנחנו שונים משאר הציבור? אנחנו חיים בתחושה שההלכה היא איזשהו עול: יש חיים, ובכל מיני צמתים אנחנו נפגשים בהלכות שמצמצמות אותנו...

דין:

- Ⓒ מדוע זה כך?
- Ⓒ למה התורה נתפסת כעול?
- Ⓒ מה זה בכלל תורה?
- Ⓒ מפני מה הקב"ה היה צריך לעשות אירוע כה משמעותי באמצע המדבר בשביל להוריד אותה אלינו?
- Ⓒ האם זו אכן רק תוספת?
- Ⓒ מיסים שאנחנו צריכים לשלם כדי להגיע לפיסת קרקע נוחה בגן עדן?

3. חשיפת הקשר העמוק שבין התורה לחיים

מתחלקים לקבוצות לימוד. כל קבוצה מקבלת קטע עם פירוש אחר של "הסתכל באורייתא וברא עלמא" (נספח 3). לאחר דקות אחדות נציג מכל קבוצה מסביר את המסקנה של הקטע שלהם. תולים על הקיר בריסטול סיכום לכל קטע - ליד השלט מהמתודה הראשונה: "תורה בשבילי זה...":

- Ⓒ קטע מס' 1: הנורמות הנהוגות בעולם מושחתות על התורה.
- Ⓒ קטע מס' 2: הבניין - האדם, בנוי על פי התוכנית- התורה, ומותאם אליה.
- Ⓒ קטע מס' 3: התורה היא הרעיון המתממש בעולם כל הזמן. עניינו של העולם הוא התגלות התורה.

מי שמרגיש שהלימוד אינו מספיק, או שהוא קצת "יבש" לקבוצה, יכול לבקש מכל קבוצה להכין הצגה קטנה או סיפור מקרה מחיי היום יום אשר מדגים את הרעיון שאותו למדו.



אחרי הדיון הכבד אשר בו הבנו שהתורה היא מקור העולם - מבחינת הנורמות הנהוגות בו, נפש האדם, וקיומו של העולם כגילוי התורה - ננסה להמחיש בצורה קלילה יותר את חשיבות הקשר למקור:
אפשרות ראשונה:

מספרים סיפור: יום אחד למשה כאבה מאוד הבטן. אמא קראה לרופא, אך הוא התעכב מאוד בגלל הפקקים. משה מתפתל מכאבים, בוכה וצורח. אמא היסטרית, ממלמלת פרקי תהילים. הרופא מגיע לבסוף וקובע שיש להבהיל את משה לחדר הניתוח. ברגע האחרון משה ניצל והמנתח מצליח לייצב את מצבו הרפואי.

בוחרים שלושה שחקנים שיציגו את ההצגה בכמה אופנים - על פי דרישות הקהל: מתח/ טרגדיה/ אופרה/ במבטא צ'רקסי וכו'. נקווה מאוד שהשחקנים יצחיקו את הקהל, ואז נפנה את תשומת ליבם לכך שככל שהשחקנים בחרו באפשרות מופרעת יותר כך אבד המובן המקורי של ההצגה. אין שום דבר מצחיק בילד שמתפתל מכאבים. איבדנו את המקור, ואם מישהו מבחוץ היה מנסה להבין מה הסיפור, סביר להניח שלא היה מצליח.

אפשרות שנייה:

משחקים "מלך שוונץ". הסבר המשחק: כולם יושבים במעגל. הכיסא שבו כל אחד יושב בתחילת המשחק, ימשיך לשאת את שמו למשך כל המשחק, גם אם הוא יעבור מקום. שלושה חניכים מתוך הקבוצה (שיושבים זה ליד זה) מקבלים שמות מיוחדים - "מלך" "סגן" ו"שוונץ". מתחילים לעשות מוראל, בו כל אחד קורא למישהו, ועליו לקרוא לאדם הבא. כמובן שאסור לקרוא למי שיושב מימינך או משמאלך, או למי שקרא לך. כמובן שאסור גם להשתהות עם התשובה יותר ממספר שניות. לאט לאט אנשים מתחילים לטעות. מי שטועה עוזב את מקומו, ועובר לשבת במקום השוונץ, והוא מתחיל להיקרא שוונץ. אל הכיסא שמתפנה, זז מי שיושב לידו, וכך כל אחד מתקדם...

הרעיון הוא שההתרחקות מהמקור מבלבלת את הכל: המלך לא יודע מי הם הנתינים, לכל אחד יש הרבה יותר סיכוי להיות שוונץ - חסר משמעות, תלוש, חסר שם.

גם בהצגה וגם במלך שוונץ - כל הסדרים וההבנות תלושים, אבודים. ההצגה לא באמת מעבירה את המסר שלה, האדם מאבד את עצמו.

אפשרות שלישית: המשחק "חפצים" - עם חפצים בעלי שימוש מוגדר וברור. למשל: מה ניתן לעשות עם מסרק? במשחק אנחנו רואים שאמנם יש קיום למסרק כשהוא משמש לצחצוח שיניים - אך הקיום לא נכון, לא אמיתי. אדם או חברה שבוחרים להתרחק מהמקור - מהתורה, קיימים - אבל הם אינם חיים. ככל שהמציאות קשורה יותר למקור שלה כך היא יותר קיימת. כל עניינו של המסרק הוא לסרק - כל עניינו של העולם, להבדיל, הוא קיומה, התגלותה והופעתה של התורה. התורה היא המקור שמופיע כל הזמן במציאות - לא מתנתק ולא נשאר חיצוני.

אפשר לפתוח את היחידה עם חלק מהסרט "מטריקס" שבו רואים את הקוד שמנהל את העולם.

דבריהם, לטובת כל אלה...
כמו...



**חמצן-
אי אפשר
בלעדיה.**



**חסלול
מעגלי-
לא מגיעים
איתה לשום
מקום.**



**מחשבון-
נותנת לי
כלים לפתור
בעיות.**



**חלום-
לא קשורה
למציאות.**



**תקנון
ביה"ס-
יותר אסור
מחותר.**



**טיפוס
על הר-
קשה לבצע
אבל בסוף
הנוף שווה
הכל.**



**הוראות
יצרן-
מסבירה לי איך
להפעיל את
העולם.**



**למצוא
נפט-
קדימה אחת
גדולה.**

בריאת העולם על כל פרטיה ופרטי פרטיה ועל כל ברואיה נעשתה על פי האמור בתורה. היטיב להמחיש את משמעות הדברים הגאון רבי חיים מבריסק, ואלו דבריו: רואים אנו שחוקי התורה מתאימים להנהגת העולם. התורה אומרת: לא תרצח, לא תגנוב ועוד. רציחה וגניבה הם חורבן העולם. כמו כן, על מאכלות אסורות כתב הרמב"ם שהם מזיקים לבריאות האדם. בפשטות נדמה לנו בדרך כלל שמכיוון שהדברים הנזכרים מזיקים לקיום עולם תקין, אסרה אותם התורה. באים חז"ל ומלמדים אותנו שההיפך הגמור הוא הנכון. מצד הנהגת העולם יכול היה להיות בהחלט שרציחה וגניבה יהיו קיום העולם. ומדוע הם באמת הרס לעולם? מכיון שבתורה כתוב שאלו הם דברים רעים. וזהו הפירוש של "הסתכל באורייתא" – כאשר הקב"ה בא לברוא את העולם ורצה לקבוע מה ייחשב לטוב ומה ייחשב לרע, הסתכל כיצד התורה מביטה על העניינים האלו, ועל פי זה "ברא עלמא".



קטע מס' 2:

דומה הדבר לבית מגורים גדול שנבנה בתכנון מדויק למען המטרה שהועידו לו. בכל קומה של הבנין נבנו כמה דירות שבהן חדרים מרווחים ומתאימים לצרכי המשפחה הממוצעת. חדרי שינה, מטבח, ארונות קיר, וכן שאר שכלולים שונים הותקנו בדירות, כדי ליצור תנאים מושלמים לכל מי שעתידי היה לגור בהם. והנה ביום מן הימים, לאחר שהבנין כבר עמד על תלו והוכח כבית מגורים מוצלח ביותר, הוחלט לשנות את ייעודו. במקום לאכלס את הדירות במשפחות למגורי קבע, הפכו את המקום לבית חולים. מובן מאליה, שנוצר צורך לעשות שינויים רבים במבנה כדי שיוכל לשרת את היעד החדש. הדירות שבכל קומה אוחדו ונעשו לדירה אחת גדולה. חלק מן המטבחים חוסל, ובמקומם נבנו חדרי חולים וחדרי רופאים, חדרי ניתוח וכו'. במשך השנים הוכח, כי למרות המאמצים הגדולים לשנות את אופי המבנה, היה בית החולים רחוק מלמלא את ייעודו החדש בשלמות. העובדה שמלכתחילה נבנה הבנין כבנין מגורים, עמדה למכשול בדרך להפיכתו לבית חולים. הוא הדין בעניין דידן. העולם כולו נברא על פי התורה, כדי לאפשר לבני אדם לחיות חיי תורה. מסיבה זו ניתנו לאדם גם כל תכונותיו. כל זמן שהאדם חי על פי התורה, ימצאו נפשו וגופו וכל מאוייו ותשוקותיו הפנימיים שנוצרו ונבנו על פי הנחיות התורה, את סיפוקם המלא. כשם שבנין מגורים נבנה על פי הנתונים שתרבות הדיור דורשת, כך בנינו של האדם נבנה מלכתחילה על פי ההנחיות של התורה הקדושה. כל מי ש"יתחכם" וימציא תחליפים שונים לחיי תורה על ידי תרבויות חדשות ותורות שונות ומשונות, ימצא את עצמו מבולבל וחסר שביעות רצון, שהרי הבנין – האדם – כבר בנוי, ומאוייו הגוף והנפש כבר הותקנו בו. וכאשר ישתנה אורח החיים, ידמה הדבר לאכלוס בית חולים בתוך בנין מגורים, ולעולם לא תימצא ההתאמה.



קטע מס' 3:

התורה היא מקור העולם. לא כמו תוכנית, שאחרי שעושים את הבנין אפשר לזרוק אותה והבנין ממשיך להתקיים מפני שהוא אינו תלוי בתוכנית, ולא כמו רעיון שאחרי מימושו הוא יכול להישכח. התורה היא המקור והראשית של המציאות, וככל שמקושרים עם מקור המציאות, כך המציאות יותר קיימת. הקדוש ברוך הוא הסתכל בתורה וברא את העולם במובן זה, שהתורה היא מקור העולם, היא הרעיון המתממש בעולם כל

קודש וחול (ב')

מטרת הפעולה

החניכים יפגשו את המורכבות הקיימת בעולם המורכב מגורמים שונים, תחומים שונים, כאשר אין עדיפות לאחד מהם.

החניכים יכירו כי כדי לבחון תחום בצורה מלאה יש להתבונן בו לרוחב ולעומק, מכמה זוויות ורבדים שונים.

מבנה הפעולה

1. חשיפה למורכבות העולם וליחס אליו:
2. הבנה כי לא ניתן להבין את העולם ללא התייחסות אליו בכמה רבדים.

מהלך הפעולה

1. חשיפה למורכבות העולם וליחס אליו:
משמיעים את השיר.

**העולם מורכב מלבן ושחור
מילים: רובי דואניאס
לחן: טל ירדני**



וכל מה שבאמצע לא נורא...

יש קל בתוך כבד
ויש כבד ללא משקל
וככה כל העסק מנוהל

העולם מורכב מלבן ושחור
ואין שום הבדל בין חושך

לאור

רע זה טוב

וטוב זה רע

וכל מה שבאמצע לא נורא

וכל מה שבאמצע לא נורא...

יש חולשה בחזק

וחזק בחלש

יש עקום לישר

ואין משמעות לממש

יש עדינות בכל גס

ומחוספס בעדין

ומישהו צריך לתת על זה את הדין

העולם מורכב מלבן ושחור

ואין שום הבדל בין חושך לאור

רע זה טוב

וטוב זה רע

וכל מה שבאמצע לא נורא

יש אמת בשקר

ושקר בתוך האמת

יש מת בתוך החי

וחי בתוך המת

יש שטן בכל מלאך

ויש מלאך בכל שד

וככה כל העסק מתפקד

העולם מורכב מלבן ושחור

ואין שום הבדל בין חושך לאור

רע זה טוב

וטוב זה רע

וכל מה שבאמצע לא נורא

❶ לאיזו מסקנה הגיע המשורר? מה בהסתכלותו על העולם גורם לו לחשוב כך?

מהשיר אנחנו קולטים "אוש, חוסר אמונה באמת אחת, בטוב אחד, "אין שום הבדל בין חושך לאור", "רע זה טוב וטוב זה רע". הכותב לא מסכים לקבל אפשרות של אמצע, של מורכבות: יש ניגוד ברור בין הבתים - אשר מביאים את הרב-תחומיות שבכל רובד בחיים, לבין הפזמון שמתכחש לכך - "מה שבאמצע לא נורא". נחזור אל השיר בסוף הפעולה.

הסתכלות שונה אינה בהכרח לא נכונה, יש כמה דרכים להסתכל על מציאות אחת.

מקריאים את הפרק הראשון של הנסיך הקט (נספח 1) - חובה לצרף את התמונות - ושאלים: האם המבוגרים טעו? בדרך כלל מביאים את הקטע הזה כשמדברים על דיכוי יצירתיות, על דמיון, על מעוף - אבל אנחנו נתעלם מהעובדה שהמבוגרים דיכאו את הילד (אולי הילד מדכא את המבוגרים?), ונשאל - האם אכן לא נכון לראות בנחש הזה כובע? אולי לפי תפיסת העולם של המבוגר, הציור אכן מראה כובע, וזה לא משנה מה הילד התכוון לצייר? כמו שכשמחבר מוציא לאור ספר לכל אדם פשוט, שלא דווקא מבין בספרות, הרשות נתונה להבנה אחרת של הטקסט... אפשר לומר שהמבוגרים הצטמצמו, פישטו -

Ⓒ אבל האם הם טעו?

Ⓒ מה גרם להם להבין אחרת את הציור?

2. הבנה כי לא ניתן להבין את העולם ללא התייחסות אליו בכמה רבדים.

ג. משחקים את המשחק "מי רוצה להיות מיליונר", עם החוקים הרגילים, אבל השאלות הן בעלות הכרעה בלתי אפשרית. על אותו משקל אפשר גם לשחק הימורים. בכל מקרה מומלץ לשחק על הפסד או רווח (של סוכריות, שקדי מרק או כל דבר אחר), כדי שיהיה יותר מתח ועניין, וכדי שהחניכים באמת ירצו להצליח לענות. (כדאי להתחיל עם שאלה אמיתית או שתיים, כדי שיווצר עניין כלשהו בהתחלה, ורק אז להתחיל לשאול את השאלות הבאות:

Ⓒ **מציגים עט אדום ושאלים: איזו מבין התשובות הבאות מתארת טוב יותר את העט?**

א. העט אדום.

ב. העט הוא אמצעי כתיבה.

ג. העט הוא דומם.

ד. בעט יש דיו.

Ⓒ **מדוע התפוח נופל מהעץ?**

א. בגלל חוקי המשיכה

ב. בגלל שהוא בשל

ג. כדי שהעץ ימשיך להתרבות, גרעין התפוח חייב להיזרע בקרקע

Ⓒ **מדוע הכדור עגול?**

א. כדי לסמל שהמזל גדול

ב. מפני שהוא צריך להתגלגל

ג. מפני שהעור שממנו עשוי הכדור נחתך בצורה עגולה

ד. מפני שלחץ האוויר גורם ללחץ שווה בכל הקצוות

Ⓒ **מכמה גורמים מורכב שולחן (בשולחן עם ארבע רגלים, הבנוי מפלסטיק עץ וזכוכית, אפשר לשנות את התשובה ולהביא שולחן אמיתי כך שיתאים יותר)?**

א. 5 - ארבע רגליים ופלטה.

ב. טריליונים של אטומים.

ג. 1 -- שולחן זה שולחן!

ד. 4 - עץ (הרגליים), פלסטיק (מעמד הזכוכית), זכוכית (הפלטה) ברזל (הברגים)

עורכים משפט פומבי: כל אחד מהחניכים מקבל שני פתקים בצבעים שונים. בכל סבב נבחר שני מועמדים שונים שייאלצו לתאר הסבר לתופעה מסוימת (בתחום הטבע, הספורט, הנפש וכו'). הקהל יכריע מי צודק. נבחר תופעות אשר הגורמים להן כרוכים זה בזה, משפיעים זה על זה וכו'. לקהל אין דרך להכריע. העיקרון דומה למשחק הקודם, אך שונה: בשאלות מי רוצה להיות מיליונר אין הכרעה, ואילו כאן נשתמש בדוגמאות של סיבה הגורמת לסיבה, רבדים שונים וכו'. בקיצור, זה קצת יותר מורכב מהשאלות של המיליונר.

לדוגמה: כיצד פועלת מערכת הנשימה של האדם? נציג אי יקבל הסבר על תפקודם של החיישנים בקליטת מציאותו של פחמן דו חמצני בדם, ואילו נציג ב' יקבל הסבר על תפקוד הסרעפת. מובן שאין סיבה אחת נכונה, אלא יש תהליך - החיישנים קולטים, המוח שולח בעקבות כך הוראה לסרעפת וכו'.

נביא שאלות מתחומים שונים, ומעניינים קצת יותר: סיבות לכישלון במשחק כדורגל (או בתצוגת אופנה - לבנות), סיבות להחלטות של מנהיג מסוים בהיסטוריה וכו'. כמובן, אפשר לעשות את הכל יותר מעניין אם יש ממש מוצגים של כל דבר - כמעין הקדמה לכל סבב: הקרנה של משחק הכדורגל, ציטוט מנאום המנהיג, תחרות מי מצליח לנשום הכי פחות זמן...

המחשה שבלא ראייה רב-תחומית על המציאות, השפיטה שלנו לקויה. בכל הדוגמאות חוסר ידע בתחום מסוים, או ידיעה חלקית, אינם מאפשרים שפיטה נכונה של המציאות. אפשר להביא מקרים של שופטים שטעו בשפיטה כי לא הייתה להם תמונה מלאה של המציאות. דוגמה נוספת: פרשיית הילד מוחמד אדורה - במהלך הפרעות של תשס"ב פורסם צילום וידיאו על ילד שצה"ל הרג ולא אפשר את פינויו במבצע חומת מגן בגינין. לאחר כמה שבועות התפרסמה זווית אחרת של צילום, שהוכיחה כי ההאשמות היו שקריות. כמו כן, ניתן לנסות להבין איך בעולם העתיק הבינו כל מיני תופעות טבע, כאשר בעצם חסר היה להם מידע. אפשר להשתמש בדוגמאות הבאות: העולם שטוח, המכתשים בירח וכדומה.

חוזרים אל השיר של תחילת הפעולה ושואלים: מדוע מורכבות מלחיצה אותנו? מה היתרון של דרך הסתכלות כזאת על העולם?

לימוד

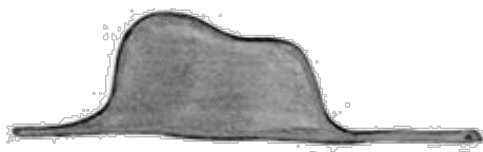
לקבוצה ברמה גבוהה אפשר להכניס כאן קטע לימוד על "מחול הצדיקים" מהגמרא במסכת תענית ל"א: "אמר ר' אלעזר, עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן וכל אחד ואחד מראה באצבעו שנאמר 'אמר ביום ההוא הנה אלוקינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו'".

פירושים רבים יש לעניין, ואחד מהם הוא שעניינו של המחול הוא מעגל. כשאנשים נמצאים במעגל ומסתכלים על מה שבמרכז, כל אחד רואה פן אחר של הדבר המרכזי, וכאשר הם מסתובבים - במחול - כל אחד רואה את כל הצדדים. כלומר - כל הצדדים נכונים. אפשר לחבר לזה גם המחשה. החיסרון של המדרש הוא שזה איזשהו פיתרון של המורכבות בעולם, של שבעים פנים לתורה וכו'. ואולי עדיף לגמור את הפעולה דווקא בבלבול, שהחניכים ייצאו מהפעולה בהבנה שהעולם מורכב, בלי פתרון לקושי הזה, ועל בסיס זה הם יבינו טוב יותר בפעולה השלישית שכל צד בעולם הוא גילוי של הקב"ה, וכך אני פוגש אותו דרך רבדים שונים במציאות. אין רובד שבו ה' אינו מתגלה.



כשהייתי בן שש ראיתי פעם תמונה נהדרת בספר אשר שמו "סיפורים אמיתיים", אודות החיים ביערות בראשית. נראה בה נחש בואה בעת שהוא הוא בולע חיה. הנה העתק של התמונה:

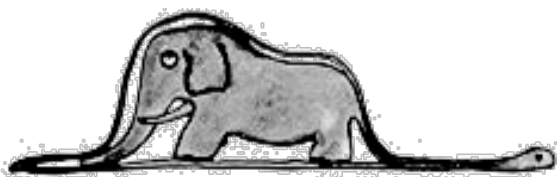
בספר נאמר: "נחשי בואה בולעים את טרפם כשהוא שלם, בלי ללעוס אותו קודם לכן. לאחר זאת אין ביכולתם לזוז, והם ישנים במשך שישה חודשים תמימים, אשר נחוצים להם כדי לעכל את הטרף."



בימים ההם הרהרתי רבות אודות הרפתקאות בג'ונגל, ולאחר מספר נסיונות בעפרונות צבעוניים, הצלחתי לצייר את הציור הראשון שלי - ציור מספר אחת. הוא נראה כך:

הראיתי את יצירת המופת שלי למבוגרים, ושאלתי אותם אם התמונה מפחידה אותם. הם ענו: "מדוע שתמונה של כובע תפחיד אותנו?" אבל לא היה זה ציור של כובע, אלא ציור של נחש בואה בעת שהוא מעכל פיל. לכן ציירתי תמונה נוספת בה נראה תוכו של

נחש הבואה, כדי שהמבוגרים יוכלו להבינה. תמיד יש להסביר להם דברים. ציור מספר שתיים שלי נראה כך:



הפעם המבוגרים יעצו לי להניח לציור נחשי בואה, מבחוץ או מבפנים, ותחת

זאת להקדיש את מאמציי ללימוד גיאוגרפיה, היסטוריה, חשבון ודקדוק. זו הסיבה לכך שבגיל שש ויתרתי על מה שהיה עשוי להיות קריירה מפוארת של צייר. כשלוונותיהם של ציור מספר אחד וציור מספר שתיים ריפו את ידי. מבוגרים לעולם אינם מבינים בעצמם, ומיגיע הדבר עבור ילדים לשוב ולהסביר להם דברים.

אם כך, בחרתי במקצוע אחר ולמדתי להטיס אווירונים. טסתי מעט על פני כל העולם, ואמנם הגיאוגרפיה עזרה לי רבות. במבט חטוף יכולתי להבדיל בין סין לבין אריזונה. אם מישהו הולך לאיבוד בלילה, ידע כזה הוא רב ערך עבורו.

במהלך שנותי היו לי מפגשים רבים, עם הרבה אנשים רציניים. הייתי זמן רב בקרב המבוגרים. הכרתי אותם באופן אישי, מקרוב, והכרות זו לא שיפרה את דעתי עליהם. בכל פעם שפגשתי אדם אשר נראה לי שמחשבתו צלולה, ערכתי את הניסוי של ציור מספר אחד, שנשאתי עימדי תמיד. כך ביקשתי לבדוק אם זהו אכן אדם בעל הבנה.

קודש וחול (ג')

"הסתכל באורייתא וברא עלמא"

מטרת הפעולה

החניכים יפגשו את תחומי הקודש והחול ויוצרו הקשרים ביניהם.

מבנה הפעולה

1. הבחנה בין המושגים "קודש" ו"חול":
2. הבנה כי המושגים אינם מנותקים
3. חשיפת האידיאל היהודי
4. מציאת ההשלכות לחיינו

מהלך הפעולה

1. הבחנה בין המושגים "קודש" ו"חול":

תולים בשני צדדי החדר שלט "קודש" ושלט "חול" (נספח 1). מקריאים מושגים והחניכים צריכים ללכת לאזור שאליו הם חושבים לשייך את המושג. המושגים:

← טלוויזיה	← טנק בצה"ל	← ספר מתמטיקה
← הבדלה	← פרשיות תפילין	← ספר פסיכולוגיה
← צבע גואש	← רצועה של תפילין	← ספר תורה

מן הסתם יהיו מושגים שתתעורר עליהם מחלוקת, ואם לא - זהו הזמן להאיר את עיני החניכים למורכבות שבהבדלה בין קודש לחול: צבא ישראל זו מצווה. מי שמקיים אותה מתקדש - אך הוא עדיין לא קדוש. הוא מוסיף קדושה. פרשיות תפילין הן קדושות- כתובים בהן דברי קודש. הרצועה (מלבד מקום הקשר) - אינה קדושה, אלא היא תשמיש קדושה - כך גם הטנק הוא אמצעי להוספת קדושה. צבע גואש, גם אם הוא משמש לכתיבת אגרת הרמב"ן על קירות הסניף - הוא אמצעי (אם היה בכך ספק...), הוא אינו קדוש בעצמו.

דיון:

☉ אם כך, מהו "קודש" ומהו "חול"? -

חשוב להגיע יחד עם החניכים למסקנה שחול איננו טומאה. המושג חול מתייחס לעולם המעשה. לצפות בטלוויזיה זו אינה פעולה של "חול"!!! החול הוא מימד ניטרלי, ללא משמעות. זוהי המשמעות של חול. הדגשה זו חשובה מאוד להבנה נכונה של מושג האחדות בין הקודש והחול בהמשך הפעולה. אין הכוונה להיותי דתייה שגם רואה סרטים. למה הכוונה? בהמשך הפעולה הדבר יתברר יותר.

2. הבנה כי המושגים אינם מנותקים

מתחלקים לשתי קבוצות - קבוצה אחת לומדת את מסילת ישרים פרק א' והשנייה את מסילת ישרים פרק כ"ו (נספח 2).
לא חושפים בפניהם את מקור הקטע. כל קבוצה צריכה לשלוח את הנציג הכי וכן שלה להצגת היחס לעולם הזה כפי שהופיע בקטע שלו. יוצרים ויכוח פומבי, ובלהט הוויכוח מגלים להם שהקטעים הם של אותו המחבר.

מתוך פרק א':

והנה מה שהורונו החכמים זכרונם לברכה הוא, שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו, שזה התענוג האמתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להימצא. ומקום העידון הזה באמת הוא העולם הבא, כי הוא הנברא בהכנה המצטרפת לדבר הזה. אך הדרך כדי להגיע אל מחוז חפצנו זה הוא זה העולם, והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (אבות ד, טו) 'העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא'. והאמצעים המגיעים את האדם לתכלית הזה הם המצוות אשר ציוונו עליהן הא-ל-יתברך שמו. ומקום עשיית המצוות הוא העולם הזה... והנה שמו הקדשו ברוך הוא לאדם במקום שרבים בו המרחיקים אותו ממנו יתברך, והם הם התאוות החומריות, אשר אם יימשך אחריהן הנה הוא מתרחק והולך מן הטוב האמיתי, ונמצא שהוא מושם באמת בתוך המלחמה החזקה. כי כל ענייני העולם בין לטוב בין למוטב הנה הם ניסיונות לאדם, העוני מצד אחד והעושר מצד אחד, כעניין שאמר שלמה (משלי ל, ט) "פן אשבע וכחשתי ואמרת מי ה', ופן אירש וגנבתי ותפשתי שם א-להי". השלווה מצד אחד והייסורין מצד אחד, עד שנמצאת המלחמה אליו פנים ואחור.

מתוך פרק כ"ו:

ההפרש שבין הטהור לקדוש: הטהור, מעשיו החומרים אינם לו אלא הכרחיים, והוא עצמו אינו מתכווין בהם אלא על צד ההכרח, ונמצא שעל ידי זה יוצאים מסוג הרע שבחומריות ונשארים טהורים, אך לכלל קדושה לא באו, כי אילו היה אפשר בלתם, כבר היה יותר טוב...
והוא העניין שאמרו עליו ז"ל (כתובות ק"ה): כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו הקריב ביכורים. וכן אמרו (יומא ע"א): ימלא גרונו של תלמידי חכמים יין במקום נסכים, ואין הדבר הזה שיהיו התלמידי חכמים להוטים אחרי האכילה והשתייה ח"ו שימלאו גרונו כמלעיט את הגרגר, אלא העניין הוא לפי הכוונה שזכרתי, כי התלמידי חכמים הקדושים בדרכיהם ובכל מעשיהם הנה הם ממש כמקדש וכמזבח, מפני שהשכינה שורה עליהם כמו שהיתה שורה במקדש ממש, והנה הנקרב להם כנקרב על גבי המזבח, ומילוי גרונו תחת מילוי הספלים (ספלים שהיו על גבי המזבח שהיו מנסכים לתוכם יין). ועל דרך זה כל תשמיש שישתמשו מדברי העולם אחרי היותם כבר דבוקים לקדושתו יתברך, הנה עילוי ויתרון הוא לדבר ההוא שזכו להיות תשמיש לצדיק, וכבר הזכירו ז"ל בעניין אבני המקום שלקח יעקב ושם מראשותיו (חולין צ"א): אר"י מלמד שנתקבצו כולן והיתה כל אחת אומרת עלי יניח צדיק ראשו.

שואלים אותם:

מה קרה לרמח"ל?

למה הוא שינה את דעתו באמצע הספר?

לא עונים. אם הם מגיעים לתשובה הנכונה - אשריהם - ואומרים להם שנחזור להבנה הזו בהמשך.
אנו מביאים כאן את פתרון הסתירה כפי שפתרה רמח"ל, אך לא כדאי להעבירה לחניכים בשלב הזה.
(זהו המשך הפסקה הקודמת בפרק כ"ו):

כללו של דבר עניין הקדושה הוא שיהיה האדם דבק כל כך באלהיו, עד שבשום מעשה אשר יעשה לא ייפרד ולא יזוז ממנו יתברך, עד שיותר יתעלו הדברים הגשמיים אשר ישמשו לאחד מתשמישיו במה שהוא משתמש בהם, ממה שיורד הוא מדביקותו ומעלתו בהשתמשו מדברים גשמיים. ואמנם זה בהיות שכלו ודעתו קבועים תמיד בגדולתו יתברך, ורוממותו וקדושתו, עד שיימצא כאילו הוא מתחבר למלאכים העליונים ממש עודהו בעולם הזה, וכבר אמרתי שאין האדם יכול לעשות בזה מצדו, אלא להתעורר בדבר ולהשתדל עליו, וזה אחר שכבר יימצאו בו כל המדות הטובות שזכרנו עד הנה מתחילת הזהירות ועד יראת החטא, בזאת יבוא אל הקודש ויצליח, שהרי אם הראשונות חסרות ממנו, הרי הוא כוזב ובעל

מום שנאמר בו וזר לא יקרב, אך אחרי הכינו את עצמו בכל הכנות אלה, אם ירבה לידבק בתוקף האהבה ועוצם היראה בהשכלת גדולתו יתברך ועוצם רוממותו, יפריד עצמו מענייני החומר מעט מעט, ובכל פעולותיו ובכל תנועותיו, יכוון לבבו אל מצפוני ההתדבקות האמיתית, עד שיערה עליו רוח ממרום וישכין הבורא יתברך את שמו עליו כמו שעושה לכל קדושי, ואז יהיה כמלאך ה' ממש וכל מעשיו אפילו השפלים והגשמיים כקרבנות ועבודות...

והנה מה שעוזר להשגת המידה הזאת הוא ההתבודדות והפרישה הרבה כדי שבהעדר המטרדיים תוכל נפשו להתגבר יותר ולהדבק בבורא, מפסידי המידה הם חסרון הידיעות האמיתיות ורוב החברה עם בני האדם. כי החומריות מוצא את מינו וניעור ומתחזק, ונשארה הנפש לכודה בו ולא תצא ממאסרה, אך בהיפרדו מהם והישארו לבד ויכין עצמו אל השראת קדושתו, הנה בדרך שרוצה לילך בה יוליכוהו, ובעזר האלהי אשר יותן לו תתגבר נפשו בו ותנצח את הגופניות, ותדבק בקדושתו יתברך ותשלם בו ומשם יעלה אל מעלה גבוהה יותר, והוא הרוח הקדש שכבר תגיע השכלתו להיות למעלה מחק האנושי, ויוכל להגיע דביקתו אל מעלה כל כך גדולה שכבר יימסר בידו מפתח של תחיית המתים כמו שנמסר לאלהיו ולאלישע, שהוא מה שמורה על עוצם ההתדבקות בו יתברך שבהיות הוא יתברך שמו מקור החיים, הנותן חיים לכל חי, וכמאמרם ז"ל (תענית ב'): ג' מפתחות לא נמסרו ביד שליח, מפתח תחיית המתים וכו', הנה הדבק בו יתברך דביקות גמור יוכל למשוך ממנו יתברך אפילו משך החיים עצמם, שהוא מה שמתייחס לו בפרט יותר מן הכל וכמו שכתבתי, והוא מה שסיים הברייתא וקדושה מביאה לידי רוח הקודש, ורוח הקודש מביאה לידי תחיית המתים.

3. חשיפת האידיאל היהודי

הבנה כי היהדות לא שוללת את העולם הזה:

מפזרים על הרצפה משפטים של אמרות חכמינו (נספח 3):

← "שכל מה שמוסיף העולם בניין, מוסיף השכל חורבן" (רבנו בחיי)

← "יש עולם של חול ועולם של קודש, עולמים של חול ועולמים של קודש. העולמים סותרים זה את זה" (הרב קוק)

← "ומותר האדם מן הבהמה אין, כי הכל הבל, לבד הנשמה הטהורה, שהיא עתידה לתן דין וחשבון לפני כסא כבודך" (תפילת יום כיפור)

← "רבי יעקב אומר: העולם הזה דומה לפרוודור בפני העולם הבא, התקן עצמך בפרוודור כדי שתיכנס לטרקלין" (פרקי אבות)

← "יפה שעה של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה".

⊙ שאלים: מה המשותף לכולם?

התשובה המתבקשת: שלילת העולם הזה. שמים ליד אמרות חכמינו את האמונה הנוצרית לגבי ה"חטא הקדמון":

"אחת הדוגמות המרכזיות בנצרות היא דוגמת החטא הקדמון. שנוסחה בידי אוגוסטינוס. הוא גרס. שמשעת לידתו האדם חוטא. כיוון שנוצר בחטא. חטא זה הוא החטא הקדמון. שבו נכשלו אדם וחווה בסיפור הבריאה. כל אדם נושא חטא קדמון זה איתו ומוסיף לו את חטאיו. חטאיו של האדם מרחיקים את נשמתו של האדם מהאל. ומקרבים אותו לעולם הרע.

עקרון הנלווה אל החטא הוא עיקרון הכפרה. על ידי עינוי הגוף. מתחברת נשמת האדם לאל ומכפרת על חטאיה (צומות והתנזרות מהנאות שונות). על פי האמונה. תרומה מסוימת לכנסייה מסוגלת אף היא לכפר על חטאים. סביב עיקרון זה נוצרה בהיסטוריה של הנצרות תופעה של כפרה בה מתוודה המאמין החוטא בפני כומר על חטאיו בתא ויזוי מיוחד. ובסוף הוויזוי גוזר הכומר את המעשים שעל המאמין לעשות על מנת לכפר על חטאיו."

(מתוך ויקיפדיה. ערך "החטא הקדמון")

⊙ ומעלים את השאלה: אם כך, מה ההבדל בינינו?

מוסיפים חץ מתחת לשיטה היהודית ובריסטול שעליו כתוב 'העלאת החול' וחץ מתחת לשיטה הנוצרית שעליו כתוב 'ביטול החול'.

כלומר, היהדות אינה שוללת את העולם הזה. היא מזהירה מפני הסכנות שבו, מדגישה כי ערכו מואר על ידי העולם הבא, אך שאיפתה איננה להעלימו. הנצרות, לעומת זאת, מיואשת מהעולם הזה! כאן אפשר לבחור באחת מן המתודות שהוצעו בפעולה הראשונה לניתוק מהמקור (מלך שוונץ, הצגה בכמה אופנים, הפצים) ולהדגיש שזה בעצם מה שהנצרות עושה: מנתקת את העץ - העולם, מהשורש שלו - התורה. אין חיבור. ואילו אצלנו, כפי שהדגשנו בפעולה הראשונה, העולם נברא על פי התורה. יש לו ערך!

הבנו שיש להפנים את אפסיות העולם הזה כשהוא לעצמו, ועם זאת היהדות אינה שוללת אותו.

© אם כך, מהו האידיאל היהודי?

לימוד

"הגיע הזמן לפרסם בעולם, שהקודש, האידיאליות העליונה הראויה להיות נכספת מכל צדיקים, מכל ברי לב, הוא יונק מהחול, כמו שהצומח יונק מהדומם וכמו שהחי והאדם ניזון ממה שהוא למטה ממדרגתו בהווה. ואז יבוא התור בעולם, שרוח הקודש ושאירת הקודש יהיו הגורמים האדירים לבניין העולם ושכלולו, ויסור אז מהעולם אותו המצב של המארה (=הקללה) העתיקה הרובצת עליו... והיו יישוב השכל ויישוב העולם הולכים בהדדיות גמורה, ויהיה כבוד ה' לעולם וישמח ה' במעשיו"

(הרב קוק, מאמרי הראייה)

כלומר: השאיפה היא שיישוב השכל - התורה, ושיישוב העולם - עולם המעשה, יהיו מאוחדים.

בעולם היהודי היו אנשים שחיו כך, האבות ומשה רבנו. ואנחנו?

4. מציאת ההשלכות לחיינו

מספרים את הסיפור (אפשר לבחור שני נציגים שיציגו אותו):

מעשה בחסיד של הרבי מקוצק שאמר שהוא אוכל כדי שיהיה לו כוח לעבוד את ה'. אמר לו הרבי: אל תרמה את עצמך. אתה אוכל בשביל הבטן שלך. אמנם אין איסור לאכול בשביל הבטן - אבל יש איסור לשקר.

הרב מבהיר פה לתלמיד-יחידי סגולה נמצאים במדרגה הזאת של ח"י קדושה. במציאות כזו חיו אברהם, יצחק, יעקב ומשה רבנו.

נחזור לדברי הרב ונסה להבין -

© מדוע "הגיע הזמן לפרסם בעולם" - למה לפני כן לא פורסם האידיאל הזה? וכן, מהו "המצב של המארה"?

מתודה: שילוב של שני תחומים שאינו צולח וגורם לנטישת אחד התחומים - הקושי בשילוב שני התחומים: הקודש והחול, אשר גרם לנטישת החול ולהשתקעות בקודש, בד' אמות של הלכה, מפני הפחד מההשלכות המסוכנות כפי שהיה בתקופות מלוכה שונות בעם ישראל.

מבקשים מאחד החניכים (עדיף בן, כדי שיהיה לו יותר קשה) להכין חלה: נביא מרכיבים מפוזרים: קמח, מים, ביצים וכו' ואת המתכון כתוב. נסביר לו שהוא צריך להכין חלה ותוך כדי כך להרצות בפני כל הקבוצה על חשיבות עבודת האדמה על פי המקרא. אפשר גם לקחת נושא מתחום אחר לגמרי: לדוגמה, להסביר מהי הסכנה "בבריחת המוחות" של מדענים ממדינת ישראל ומה צריך לעשות כדי למנוע זאת.

מן הסתם, או שלא תצא חלה או שאף אחד לא ישתכנע מההרצאה המבולבלת. כך נמחיש לחניכים שהשילוב בין הקודש לחול היה נראה בעבר לא רק בלתי אפשרי - אלא גם מסוכן. יכול להיות שעדיף לקחת דווקא תחום שאינו קשור כדי להדגיש כמה החול והקודש נראים כמנותקים זה מזה.

הסבר: עם ישראל ניסה לבסס מדינה יהודית המקדשת את תחומי החול באומה: מדיניות חוץ, כלכלה, צבא וכו', בזמן דוד ושלמה ובזמן החשמונאים. המצב הזה לא החזיק מעמד זמן רב. בבית ראשון התפלגה המלוכה ובבית שני נרצחו החשמונאים על ידי הורדוס, לאחר תקופת מלוכה קשה של שחיתויות וויכוחים פוליטיים. העם נכווה מהשילוב בין הקודש לחול, וכשיצאנו לגלות בחרנו להתמקד אך ורק בקודש, כדי לא להגיע שוב להידרדרות מסוכנת. המציאות האידיאלית הייתה קיימת בזמן בית המקדש - אולם מאז שהוא נחרב, הסתפק עם ישראל בד' אמות של הלכה. שואלים את החניכים:

☉ מה לדעתכם השתנה?

☉ מה גרם לאפשרות של חשיפת האידיאל מחדש?

תשובה: החזרה לארץ. עם ישראל התעורר אל המטרה האידיאלית שלו - להיות גוי (מלשון גווייה, גוף) קדוש (מלשון קדוש...). אומה החיה בארץ ישראל חיים המוארים מתוך קודש ובכך משפיעה על העולם.

מחלקים פתקים עם מושגים (נספח 4) ומבקשים מהחניכים לדרג אותם לפי סדר עדיפויות:

- | | |
|----------------|------------------------|
| ☛ בדיקת אתרוג | ☛ לימוד תורה |
| ☛ ניקוי נשק | ☛ לימוד למבחן במתמטיקה |
| ☛ טיפול בילדים | ☛ לימוד למבחן בגמרא |

על פי ההבנה שאליה, בתקווה, הגענו - בכל תחום יש מפגש עם הקב"ה. כשאני לומד למבחן במתמטיקה אני צריך להבין שגם שם אני פוגש את ה', שהרי עולמו בנוי גם ברובד המתמטי, (כפי שראינו בפעולה על "עלמא"). כשחייל בודק נשק - הוא צריך להבין שבכך הוא פוגש את ה'! זאת הדרך שלנו להבין ולחיות בזעיר אנפין את הדרגה הגבוהה של אבותינו.

מפזרים על הרצפה (נספח 5):

- ☛ מחקר המראה שהמישים אחוז מבוגרי הישיבות התיכוניות שהתגייסו לשירות מלא הורידו את הכיפה במהלך שירותם הצבאי (סקר משנת 1988).
- ☛ כתבה על אישה דתייה שהשתתפה בתוכנית לעיצוב אופנה.
- ☛ משפט מדבריו של ד"ר חובש כיפה בבר אילן: רבים מסיפורי המקרא "לא היו ולא נבראו אלא משל היו".

☉ נשאל: האם יש בעייתיות בדרך של הדמויות המוצגות כאן? מהי למה זה קורה?

הדת נתפסה כאורח חיים אישי, ותחומי "העולם הגדול" נתפסו ככלליים, אידיאליים. פעם קידוש ה' היה להיות דתי ופרופסור. תחום ה"פרופסור" לא היה קשור לדת.

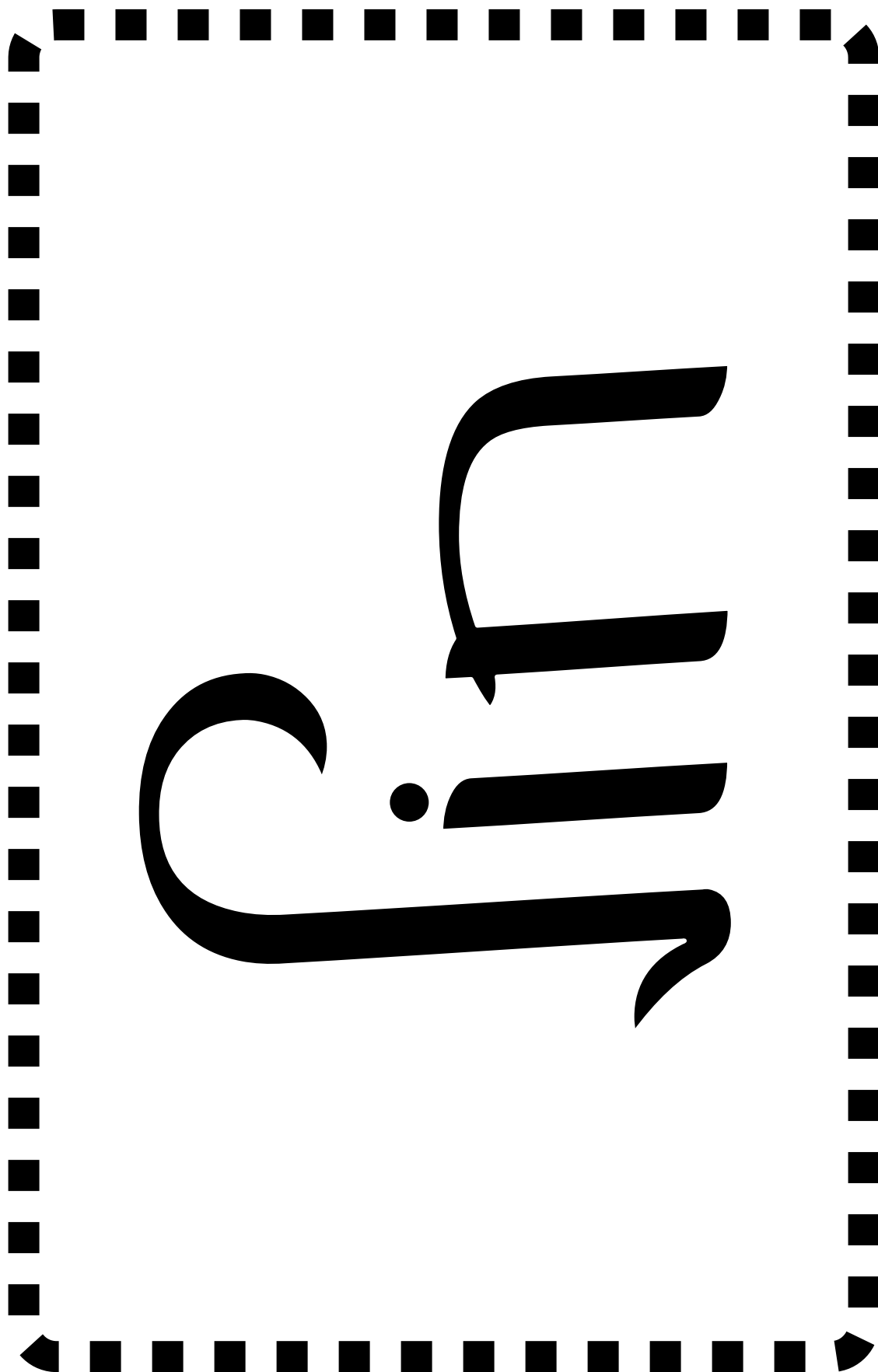
☉ אם כך, מה המקום הנכון לגבינו? וממה עלינו להיזהר?

יש להגיע למסקנה כי החול והקודש הם שניהם גילוי של הקב"ה בעולמו. ידיעת החול היא חלק מידיעת הקב"ה. עם זאת, יש להבין מהו חול, ולא לתרץ כל פעולה שאיננה קודש בכך ש"אני פוגש את הקב"ה". אני לא אמור לפגוש את הקב"ה דרך הסרט טיטאניק.

עם ישראל נמצא במצב שבו הוא חותר לקראת האחדות האידיאלית - הן במובן הלאומי (צבא, מערכת משפט, כלכלה) והן במובן האישי (אנשים כמו דרור וינברג הי"ד, פרופסור אומן ודומיהם, ועלינו לגדול להיות

אנשים כאלה). לא להיכנע למארה העתיקה - המשימה שלנו: לבנות את העולם הפנימי שלנו כך שיהיה מלא באהבת ה' ובשאיפה לקודש, ומתוך כך להיות מלאי גבורה וכישרון בעולם המעשה. ה"פרופסור" הוא חלק מהעולם הדתי שלי. נכון שבתחומי הצבא וההתיישבות התהליך כבר יותר מתקדם, אך גם באמנות ובשאר תחומי החיים חשוב להתקדם לעבר חיבור זה.

מדת המ



מתוך מסילת ישרים פרק א':

והנה מה שהורונו החכמים זכרונם לברכה הוא, שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' וליהנות מזיו שכינתו, שזה התענוג האמתי והעידון הגדול מכל העידונים שיכולים להימצא. ומקום העידון הזה באמת הוא העולם הבא, כי הוא הנברא בהכנה המצטרפת לדבר הזה. אך הדרך כדי להגיע אל מחוז חפצנו זה הוא זה העולם, והוא מה שאמרו זכרונם לברכה (אבות ד, טו) 'העולם הזה דומה לפרוזודור בפני העולם הבא'. והאמצעים המגיעים את האדם לתכלית הזה הם המצוות אשר ציונו עליהן הא-ל יתברך שמו. ומקום עשיית המצוות הוא העולם הזה... והנה שמו הקדשו ברוך הוא לאדם במקום שרבים בו המרחיקים אותו ממנו יתברך, והם הם התאוות החומריות, אשר אם ימשך אחריהן הנה הוא מתרחק והולך מן הטוב האמיתי, ונמצא שהוא מושם באמת בתוך המלחמה החזקה. כי כל ענייני העולם בין לטוב בין למוטב הנה הם ניסיונות לאדם, העוני מצד אחד והעושר מצד אחד, כעניין שאמר שלמה (משלי ל, ט) "פן אשבע וכחשתי ואמרת מי ה', ופן איורש וגנבתי ותפשתי שם א-להי". השלווה מצד אחד והייסורין מצד אחד, עד שנמצאת המלחמה אליו פנים ואחור.



מתוך מסילת ישרים פרק כ"ו:

והנה האיש המתקדש בקדושת בוראו אפילו מעשיו הגשמיים חוזרים להיות ענייני קדושה ממש, וסימניך אכילת קדשים שהיא עצמה מצוות עשה, ואמרו ז"ל (ספרא): כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים, ותראה עתה ההפרש שבין הטהור לקדוש: הטהור, מעשיו החומרים אינם לו אלא הכרחיים, והוא עצמו אינו מתכוון בהם אלא על צד ההכרח, ונמצא שעל ידי זה יוצאים מסוג הרע שבחומריות ונשארים טהורים, אך לכלל קדושה לא



באו, כי אילו היה אפשר בלתי, כבר היה יותר טוב. אך הקדוש הדבק תמיד לאלהיו, ונפשו מתהלכת בין המושכלות האמתיות באהבת בוראו ויראתו, הנה נחשב לו כאילו הוא מתהלך לפני ה' בארצות החיים עודנו פה בעולם הזה, והנה איש כזה הוא עצמו נחשב כמשכן, כמקדש, וכמזבח, וכמאמרם זכרונם לברכה (ב"ר פ"ב): ויעל מעליו אלהים, האבות הן הן המרכבה, וכן אמרו (רש"י בראשית ז): הצדיקים הן הן המרכבה, כי השכינה שורה עליהם כמו שהיתה שורה במקדש, ומעתה המאכל שהם אוכלים הוא כקרבתן שעולה על גבי האישים, כי ודאי הוא שיהיה נחשב לעילוי גדול אל אותם הדברים שהיו עולים על גבי המזבח כיון שהיו נקרבים לפני השכינה, וכל כך יתרון היה להם בזה, עד שהיה כל מינס מתברך בכל העולם, וכמאמרם ז"ל במדרש כן המאכל והמשתה שהאיש הקדוש אוכל, עילוי הוא למאכל ההוא ולמשתה ההוא, וכאילו נקרב על גבי המזבח ממש. והוא הענין שאמרו עליו ז"ל (כתובות ק"ה): כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו הקריב ביכורים. וכן אמרו (יומא ע"א): ימלא גרונו של תלמידי חכמים יין במקום נסכים, ואין הדבר הזה שיהיו התלמידי חכמים להוטים אחרי האכילה והשתייה ח"ו שימלאו גרונו כמלעיט את הגרגרן, אלא העניין הוא לפי הכוונה שזכרתי, כי התלמידי חכמים הקדושים בדרכיהם ובכל מעשיהם הנה הם ממש כמקדש וכמזבח, מפני שהשכינה שורה עליהם כמו שהיתה שורה במקדש ממש, והנה הנקרב להם כנקרב על גבי המזבח, ומילוי גרונו תחת מילוי הספלים (ספלים שהיו על גבי המזבח שהיו מנסכים לתוכם יין). ועל דרך זה כל תשמיש שישתמשו מדברי העולם אחרי היותם כבר דבוקים לקדושתו יתברך, הנה עילוי ויתרון הוא לדבר ההוא שזכו להיות תשמיש לצדיק, וכבר הזכירו ז"ל בעניין אבני המקום שלקח יעקב ושם מראשותיו (חולין צ"א): אר"י מלמד שנתקבצו כולן והיתה כל אחת אומרת עלי יניח צדיק ראשו.



מתוך מסילת ישרים, המשך פרק כ"ז:

כללו של דבר עניין הקדושה הוא שיהיה האדם דבק כל כך באלהיו, עד שבשום מעשה אשר יעשה לא ייפרד ולא יזוז ממנו יתברך, עד שיותר יתעלו הדברים הגשמיים אשר ישמשו לאחד מתשמישיו במה שהוא משתמש בהם, ממה שיורד הוא מדביקותו ומעלתו בהתשתמשו מדברים גשמיים. ואמנם זה בהיות שכלו ודעתו קבועים תמיד בגדולתו יתברך, ורוממותו וקדושתו, עד שימצא כאילו הוא מתחבר למלאכים העליונים ממש עודהו בעולם הזה, וכבר אמרתי שאין האדם יכול לעשות בזה מצדו, אלא להתעורר בדבר ולהשתדל עליו, וזה אחר שכבר יימצאו בו כל המידות הטובות שזכרנו עד הנה מתחלת הזהירות ועד יראת החטא, בזאת יבוא אל הקודש ויצליח, שהרי אם הראשונות חסירות ממנו, הרי הוא כזר ובעל מום שנאמר בו וזר לא יקרב, אך אחרי הכינו את עצמו בכל הכנות אלה, אם ירבה לידבק בתוקף האהבה ועוצם היראה בהשכלת גדולתו יתברך ועוצם רוממותו, יפריד עצמו מעניני החומר מעט מעט, ובכל פעולותיו ובכל תנועותיו, יכוון לבבו אל מצפוני ההתדבקות האמיתית, עד שיערה עליו רוח ממרום וישכין הבורא יתברך את שמו עליו כמו שעושה לכל קדושו, ואז יהיה כמלאך ה' ממש וכל מעשיו אפילו השפלים והגשמיים כקרבנות ועבודות...



נספח 3



"שכל מה שמוסיף העולם בניין, מוסיף השכל חורבן" (רבנו בחיי)



"יש עולם של חול ועולם של קודש, עולמים של חול ועולמים של קודש. העולמים סותרים זה את זה" (הרב קוק)



"ומותר האדם מן הבהמה אין, כי הכל הבל, לבד הנשמה הטהורה, שהיא עתידה לתן דין וחשבון לפני כסא כבודך" (תפילת יום כיפור)

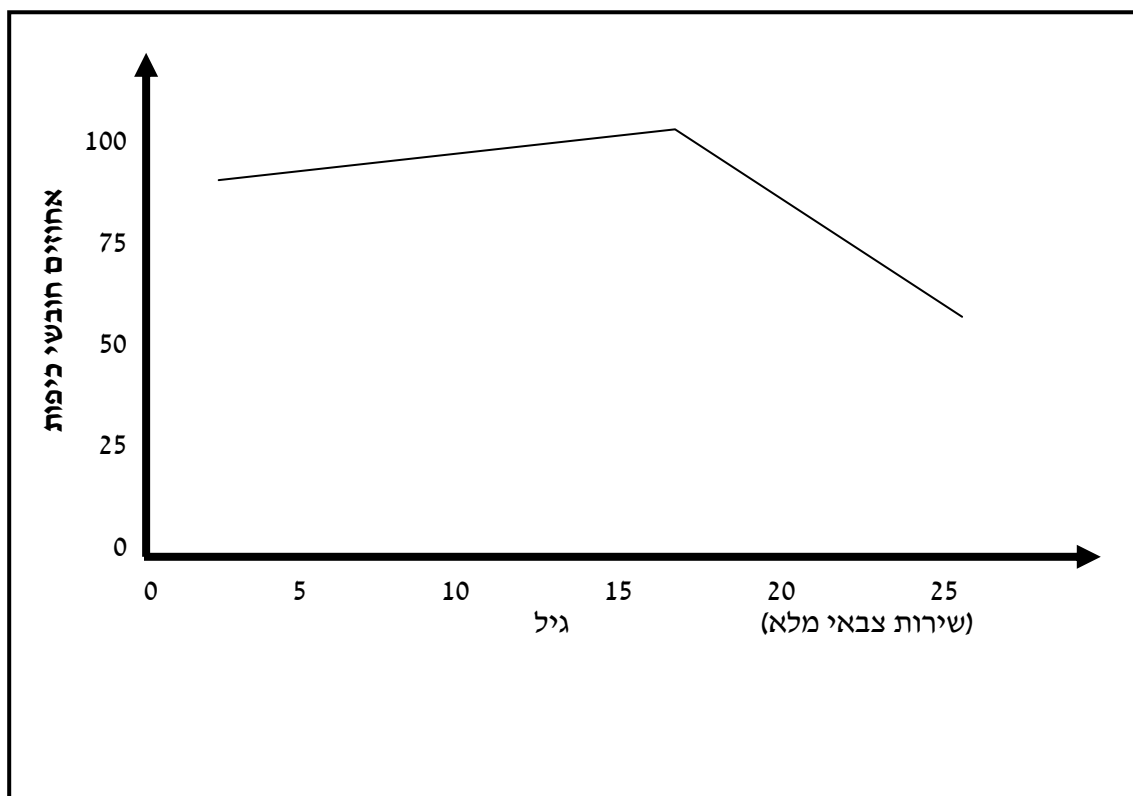


"רבי יעקב אומר: העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא, התקן עצמך בפרוזדור כדי שתיכנס לטרקלין" (פרקי אבות)



"יפה שעה של קורת רוח בעולם הבא מכל חיי העולם הזה"

 <p>בדיקת אתרוג</p>	 <p>ניקוי נשק</p>
 <p>לימוד תורה</p>	 <p>טיפול בילדים</p>
 <p>לימוד למבחן בגמרא</p>	 <p>לימוד למבחן במ"מ</p>



המחקר מראה שחמישים אחוז מבוגרי הישיבות התיכוניות שהתגייסו לשירות מלא
הורידו את הכיפה במהלך שירותם הצבאי (סקר משנת 1988).

אישה דתייה בתוכנית לעיצוב אופנה

רוקדות בבגד לצלילי "אשת חיל"
ו"ארוטיקה" של מדונה.
מה יקרה לה בפרויקט?

מיכל תמיד הייתה שונה, האם זה
יפריע לה לעצב בגדים מיוחדים
ומעוררי התפעלות, או שמא
הגבולות שמיכל שמה לעצמה
ימנפו אותה במשימות השונות? מה
יקרה כשתעזוב את שלושת ילדיה
ותיכנס לסטודיו מלחיץ ואינטנסיבי? האם
תצליח בסביבת עבודה שונה ובמשימות
מלחיצות?



בת 30, נשואה ואם לשלושה ילדים, מכפר
אדומים.
"אני טיפוס כפייתי פרפקציוניסט, אני
יודעת שאני שונה משאר המעצבים
אבל אולי זה מה שיביא אותי לגמר"
היא מעצבת אופנה החיה אורך חיים
דתי. סיימה את בית הספר לאופנה
"שנקר" ופתחה סטודיו לעיצוב אופנה
המיועד לאוכלוסייה הדתית.

בעבודת הגמר שלה ב"שנקר" בחנה את
מקום האישה ביהדות והציגה נשים

"רבים מסיפורי המקרא ילא היו ולא נבראו אלא משל
היו".

משפט מדבריו של ד"ר חובש כיפה בבר אילן
